

Ruské byliny

Русские былины

dvojazyčná kniha
A1/A2 pro začátečníky

edika.

mp3 zdarma na
www.albatrosmedia.cz

Ruské byliny

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

Ruské byliny – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Milí čtenáři,

máte před sebou malou sbírku ruských bylin. Je to žánr ruských epických hrdinských básní.

Termín „bylina“ byl poprvé použit až v 19. století, původně se těmto hrdinským písním říkalo „starina“. Nejstarší vznikaly pravděpodobně v rozmezí od 9. do 13. století, avšak nejstarší záznam pochází až ze 17. století, do té doby se šířily ústním podáním.

Byliny tvoří několik cyklů. Nejznámější je kyjevský cyklus o Vladimíru I. a Vladimíru Monomachovi a jejich bohatýrech. Další cykly jsou například o bohatýrech novgorodských, moskevských, kozácích, o Petru Velikém (tzv. petriády). Byliny jsou psány typickým stylem a bývaly přednášeny za doprovodu typického ruského hudebního nástroje – guslí.

Předložené texty jsou upraveny pro úplné začátečníky. Sedm bylin v našem zjednodušeném sborníku představuje ty nejzákladnější bohatýry z kyjevského cyklu, nejstaršího Ilju Murmce, rozvážného a laskavého Dobryňu Nikitiče a mladého, chvástavého Aljošu Popoviče. Pro doplnění dojmu je přidána bylina z novgorodského cyklu, věnovaná bohatýrce Vasilise Mikulišně. Sbíрку doplňuje pohádka, či spíše legenda o Nikitovi Koželuhovi.

Důležitou součástí této knihy je i audionahrávka uvedených bylin, čtená ruskými rodilými mluvčími.

Nuže, pohodlně se usadte a nechte se unášet bohatýrskými dobrodružstvími s krásnými princeznami, zákeřnými loupežníky, zlými draky a odvážnými manželkami.

Příjemné čtení!

RUŠTÍ BOHATÝŘI

Ilja Muromec – nejstarší z bohatýrů, jeden z hlavních hrdinů staroruského bylinového eposu. Ztělesňuje obecný lidový ideál hrdinného bojovníka.

Dobryňa Nikitič – druhý nejpopulárnější bohatýr v ruských bylinách. Dobryňa je důvěrník knížete Vladimíra i jeho rodiny, je nejen odvážný, ale i rozemýšlivý diplomat. Inteligentní, vzdělaný, dobře tancuje i zpívá, střílí, plave.

Aljoša Popovič – nejmladší z bohatýrů. Charakteristická pro něho není síla, ale spíše vynalézavost, mazanost až vychytralost. Bývá vychloubačný, potutelný. Jiní bohatýři ho za to velmi často odsuzují. Je to typ nejednoznačného hrdiny.

Nikita Koželuh – hrdina lidové pohádky, vyskytující se v několika variantách. Vyznačuje se jedním typickým rysem: dříve než hrdina vykoná obvyklý hrdinský čin (zabije draka a osvobodí princeznu) předvede své bohatýrské schopnosti – roztrhne několik na sebe navrstvených býčích kůží.

Vasilisa Mikulišna – nejstarší dcera bohatýra Mikuly Seljanoviče a manželka bojara Stavra Godinoviče. I když je mimořádně silná, šikovná a inteligentní, nedává své schopnosti na oddiv.

Kníže Vladimír – Vladimír Svjatoslavič, kyjevský kníže v letech 978–1015, v roce 988 přijal pravoslavné křesťanství. V bylinách je znám pod jménem Vladimír Krasno Solnyško (Krásné Slunéčko).

АЛЕША ПОПОВИЧ И ТУГАРИН ЗМЕЕВИЧ

В давние времена жил в Ростове поп Леонтий. И был у него единственный сын. Звали его Алёша, а по отцу прозвали Поповичем.

Грамоте Алёша учиться не хотел. Книги ему были неинтересны. Зато с малых лет он умел копьём и мечом владеть, из лука стрелять и на коне ездить. Когда Алёше исполнилось шестнадцать лет, решил он оставить отцовский дом. Позвал он с собой в путь лучшего друга Екима. Отправились друзья вместе за славой и приключениями.

Едут молодцы по широкой степи. Солнце светит, ветер дует. Никого в степи нет, ни зверя, ни птицы, ни человека. Вдруг видят – лежит на холме камень, а на нём что-то написано. Алёша просит Екима:

– Я читать не умею, Еким. А ты грамотный, прочитай, что на камне написано.

Подошёл Еким к камню и отвечает:

– Вот что здесь написано: правая дорога ведёт в Суздаль, левая дорога – в Чернигов, а прямо дорога – в Киев, к князю Владимиру.

– Куда же мы поедем? – спрашивает Алёша.

– В Суздале и Чернигове вина заморские и девицы красивые, – отвечает Еким. – Если поедем туда, пойдёт

ALJOŠA POPOVIČ A TUGARIN ZMEJEVIČ

K dysi dávno žil v Rostově pop Leontij. Měl jediného syna. Jmenoval se Aljoša a po otci mu říkali Popovič.

Číst a psát se Aljošovi učit nechtělo. Knihy ho nezajímaly. Zato již od mala vládl kopím a mečem, střílel z luku a jezdil na koni. Když bylo Aljošovi šestnáct let, rozhodl se opustit otcův dům. Pozval s sebou na cestu nejlepšího přítele Jekima. A tak se spolu přátelé vydali za slávou a dobrodružstvími.

Jedou mládenci po širé stepi. Slunce svítí, vítr vane. Nikdo na stepi, ani zvíře, ani pták, ani člověk. Najednou vidí – na vršku leží kámen a na něm je něco napsané. Aljoša prosí Jekima:

„Já číst neumím, Jekime. Ale ty jsi gramotný, přečti, co je na kameni napsáno.“

Jekim přistoupil ke kameni a odpovídá:

„Toto je zde napsáno: cesta napravo vede do Suzdali, levá cesta – do Černigovu, ta přímá – do Kyjeva, ke knížeti Vladimírovi.“

„Kudy se tedy vydáme?“ ptá se Aljoša.

„V Suzdali a Černigovu jsou zámožská vína a krásné dívky,“ odpovídá Jekim. „Pojedeme-li tam, bude nás provázet

о нас дурная слава. Давай поедem к князю Владимиру, он нас в свою дружину возьмёт.

И поехали молодцы в столицу. Приехали они в Киев, поклонились князю Владимиру и его жене Апраксии. Князь Владимир их спрашивает:

– Кто вы такие, гости милые? Откуда приехали?

– Мы из города Ростова, – отвечает богатырь. – Меня зовут Алёшей Поповичем, а это мой лучший друг, Еким Иванович.

– Добро пожаловать, молодцы, – говорит князь. – Выбирай, Алёша, куда сядешь.

– Спасибо тебе, князь. Сяду я на печи, – отвечает молодец.

Начался княжеский пир. Вдруг открывается дверь и входит чудище Тугарин Змеевич. Высотой он с высокий дуб, плечи огромные, глаза страшные. Не поклонился он ни князю, ни княгине, сел за дубовый стол между ними.

Алёша с печи на него смотрит. Не понравилось ему, что Тугарин между князем и княгиней сидит. Говорит молодец:

– Что же ты, князь, с женой в ссоре? Почему это чудище между вами сидит?

Стали носить на стол разные угощения: жареных гусей, калачи, пироги, мёд. Схватил Тугарин Змеевич гуся и в один миг проглотил. Потом все пироги и мёд съел, всё вино сладкое выпил. Ничего другим гостям не осталось.

zlá pověst. Pojedme ke knížeti Vladimírovi, přijme nás do své družiny.“

A tak se mládenci rozjeli do hlavního města. Přijeli do Kyjeva, poklonili se knížeti Vladimírovi a jeho manželce Apraksiji. Kníže Vladimír se jich ptá:

„Kdo jste, milí hosté? Odkud jste přijeli?“

„Jsme ze města Rostova,“ odpovídá bohatýr. „Jmenuji se Aljoša Popovič a toto je můj nejlepší přítel, Jekim Ivanovič.“

„Vítejte nám, mládenci,“ říká kníže. „Vybírej, Aljošo, kam se posadíš.“

„Děkuji ti, kníže. Posadím se na pec,“ odpovídá mládenec.

Začaly knížecí hody. Najednou se otevírají dveře a vchází hrůzostrašný Tugarin Zmejevič. Vysoký je jako dub, ramena obrovská, oči děsivé. Nepoklonil se ani knížeti, ani kněžně, posadil se mezi ně za dubový stůl.

Aljoša se na něj dívá z pece. Nelíbí se mu, že Tugarin mezi knížetem a kněžnou sedí. Říká mládenec:

„Jsi snad, kníže, s manželkou rozhádaný? Proč to strašidlo sedí mezi vámi?“

Začali nosit na stůl různé pohoštění: pečené husy, koláče, pirohy, med. Popadl Tugarin Zmejevič husu a v mžiku ji zhltl. Potom snědl všechny pirohy a med, všechno sladké víno vypil. Nic jiným hostům nezůstalo.